

**IV Liceum Ogólnokształcące
im. dra Tytusa Chałubińskiego
w Radomiu**

Przedmiotowe ocenianie z filozofii

**opracował
mgr Dariusz Rzepka**

Radom, 2. 09. 2024 r

I. Ogólne zasady przedmiotowego systemu oceniania z filozofii

A. Metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych z filozofii

1. Bieżące ocenianie postępów w nauce filozofii może być dokonywane na podstawie:

- a) sprawdzianu;
 - powinien zostać zapowiedziany z tygodniowym wyprzedzeniem i poprzedzony powtórzeniem materiału, którego dotyczy sprawdzian. Dopuszczalne formy sprawdzianu to test, zestaw pytań, analiza tekstu filozoficznego. Ta forma oceniania będzie przeprowadzona przynajmniej raz w półroczu. Uczeń ma prawo poprawić każdy sprawdzian jeden raz, przy czym nie może otrzymać oceny niższej niż za pierwszym razem. Uczeń nieobecny na sprawdzianie ma obowiązek napisania sprawdzianu w terminie wyznaczonym przez nauczyciela.
- b) „kartkówki”
 - nie musi być zapowiedziana, może trwać do 15 minut i obejmować zakres materiału trzech ostatnich lekcji.
- c) projektu/prezentacji
 - ocenie może podlegać prezentacja przygotowana w Powerpoint lub z wykorzystaniem innego narzędzia o podobnej funkcjonalności. Zasady oceniania – załącznik nr 1, sekcja II.
 - werbalna prezentacja zagadnienia lub tematu dla pozostałych uczniów w klasie ze wsparciem narzędzi multimedialnych - Zasady oceniania – załącznik nr 1, sekcja III.
- d) odpowiedzi ustnej;
 - może obejmować treści trzech ostatnich lekcji, za wyjątkiem lekcji powtórzeniowej, kiedy to nauczyciel wskazuje zakres materiału, którego ma dotyczyć powtórzenie, przez co zobowiązuje uczniów do przygotowania się z tego zakresu materiału.
 - szczególną formą odpowiedzi ustnej może być prezentacja lub wygłoszenie referatu na umówiony z uczniem wcześniej temat.)
- e) eseju lub rozprawki przygotowanej w domu
 - zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 1, sekcja I;
- f) pracy na lekcji (karty pracy, ćwiczenia pisemne i ustne);
- g) pracy domowej;
- h) systematycznego tworzenia notatek podczas lekcji;
- i) aktywności na lekcji;
- j) pozalekcyjnego rozwijania zainteresowań filozoficznych, w szczególności za udział oraz osiągnięcia w olimpiadzie filozoficznej.

2. W przypadku wprowadzenia nauczania zdalnego stosowane będą odpowiednie formy oceniania:

- a) praca klasowa zdalna (Ms Forms)
- b) kartkówka zdalna (Ms Forms)
- c) odpowiedź ustna zdalna (Ms Teams)

3. Skala ocen oraz przełożenie punktacji sprawdzianu/kartkówki na ocenę:

a) skala ocen:

6	Celujący	Podczas oceniania bieżącego możliwe jest różnicowanie poszczególnych ocen znakami '+' i '-', które przeliczyć można do średniej przez dodanie do oceny odpowiednio: 0,5 oraz -0,25.
5	Bardzo dobry	
4	Dobry	
3	Dostateczny	
2	Dopuszczający	
1	Niedostateczny	

b) punktacja zadań na sprawdzianie lub kartkówce może być niejednorodna, uzależniona od stopnia trudności i złożoności oraz jest prezentowana uczniom przed rozpoczęciem sprawdzianu.

c) zasady przeliczania punktów zdobytych na sprawdzianie lub kartkówce na poszczególne oceny:

Ilość zdobytych punktów	Ocena	
0 - 39%	Niedostateczna	Pierwsze 3% danego przedziału (za wyjątkiem przedziału na ocenę niedostateczną) – do oceny dodawany jest '-'; ostatnie 5% danego przedziału – do oceny dodawany jest '+'. Aby uzyskać ocenę celującą na sprawdzianie, należy uzyskać minimum 90% punktów oraz rozwiązać zadanie dodatkowe 'na szóstkę'. W przypadku częściowego rozwiązania zadania dodatkowego, przy spełnieniu minimum możliwe są oceny 5+ i 6-. W przypadku nie osiągnięcia minimum 90% z zadań obowiązkowych i przy poprawnym rozwiązaniu zadania dodatkowego uczeń otrzyma dwa plusy; przy częściowym rozwiązaniu – jeden plus.
40 - 54%	Dopuszczająca	
55 - 69%	Dostateczna	
70 - 84%	Dobra	
85 -100%	Bardzo dobra	

d) oprócz ocen właściwych dopuszcza się ocenianie w formie '+' i '-', za aktywność podczas zajęć, branie udziału w pogadankach i dyskusjach. Minus otrzyma uczeń, który nie potrafi odpowiedzieć na pytanie ze względu na nieuwagę na lekcji oraz za brak notatek z lekcji, a także za brak zeszytu.

e) plusy i minusy można zamienić na ocenę w kategorii aktywność i przelicza się je następująco (plusy i minusy niezamienione na ocenę będą brane pod uwagę podczas ustalania oceny klasyfikacyjnej +/- 0,1 do średniej; plusy i minusy z pierwszego półrocza nie przechodzą drugie półrocze):

- 3 '-': ocena niedostateczna (automatycznie, po uzyskaniu 3 minusów);
- 3 '+': ocena dobra (na życzenie ucznia);
- 4 '+': ocena bardzo dobra (na życzenie ucznia);
- 6 '+': ocena celująca (na życzenie ucznia).

4. Ocenianie klasyfikacyjne z filozofii:

- a) przed zakończeniem półrocza nauczyciel ustala każdemu z uczniów ocenę klasyfikacyjną – odpowiednio śródroczną lub roczną. **Punktem wyjścia** dla wystawienia oceny klasyfikacyjnej będzie średnia wszystkich ocen, zebranych przez uczniów ocen w trakcie bieżącego oceniania w danym półroczu, liczona według wzoru:
- ocena klasyfikacyjna = zaokrąglenie w dół (średnia + 0,33);
- b) nauczyciel w przypadkach uzasadnionych (ocena postawy, zaangażowania, przygotowania do lekcji, pracy indywidualnej, innej, pozaszkolnej działalności ucznia związanej z filozofią), może wystawić ocenę inną, niż wynikającą ze średniej ważonej wyliczonej z ocen cząstkowych.
- c) chęć poprawiania oceny klasyfikacyjnej uczeń zgłasza nauczycielowi nie później niż dwa dni po wystawieniu oceny przewidywanej. Poprawa oceny następuje w terminie nie późniejszym, niż jeden dzień przed datą wystawienia ocen ostatecznych. Nauczyciel decyduje o formie poprawy i zakresie materiału (wiadomości i umiejętności), które będą poddane ponownej ocenie.
- d) jeżeli uczeń nie uzyska oczekiwanej oceny klasyfikacyjnej zgodnie z podpunktem „c”, ma on prawo ubiegać się o poprawę oceny śródrocznej i rocznej w formie testu sprawdzającego wiedzę i umiejętności objęte podstawą programową pod warunkiem, że:
- nie ma nieusprawiedliwionych nieobecności,
 - napisał sprawdziany w terminie
- e) w przypadku złożenia formalnego wniosku o podwyższenie oceny przez ucznia lub jego opiekuna oraz decyzji nauczyciela o poprawie w formie sprawdzianu pisemnego, nauczyciel przygotowuje zestaw zadań / pytań i wyznacza termin sprawdzianu.
- f) jeżeli we wniosku, o którym mowa w podpunkcie e, nie zostanie wskazana oczekiwana ocena, nauczyciel przygotowuje zadania i pytania do sprawdzianu właściwe dla pełnej skali ocen i oceni go zgodnie ze skalą ocen przedstawioną w punkcie I. A. 3. c. Przedmiotowego oceniania z filozofii.
- g) jeżeli we wniosku, o którym mowa w podpunkcie f, zostanie wskazana oczekiwana ocena, nauczyciel przygotowuje zadania i pytania do sprawdzianu właściwe dla oczekiwanej oceny zgodnie z sekcją II, działy A – G Przedmiotowego oceniania z filozofii, zgodnie z zał. nr 2 do Przedmiotowego oceniania z filozofii oraz z uwzględnieniem sekcji III Przedmiotowego oceniania z filozofii. Sprawdzian taki w formie pisemnej skutkować będzie oceną ostateczną relatywnie do oczekiwanej oceny i uzyskanej procentowej liczby punktów, przy czym nie będzie to ocena niższa niż przewidywana:

ocena oczekiwana	75%-100%	60%-75%	40%-60%	poniżej 40%
6	celujący	bardzo dobry	brak poprawy	brak poprawy
5	bardzo dobry	dobry	dostateczny	brak poprawy
4	dobry	dostateczny	dopuszczający	brak poprawy
3	dostateczny	dopuszczający	brak poprawy	brak poprawy
2	dopuszczający	brak poprawy	brak poprawy	brak poprawy

B. Przedmiot oceniania bieżącego z filozofii:

1. Wiedza:

- a) znajomość i rozumienie pojęć filozoficznych;
- b) znajomość i rozumienie poglądów poszczególnych filozofów i szkół filozoficznych;
- c) znajomość i rozumienie problemów poszczególnych dziedzin filozoficznych oraz ich podstawowych rozstrzygnięć;
- d) znajomość dzieł kultury, w szczególności literatury, korespondujących z poznanymi problemami i koncepcjami filozoficznymi.

2. Umiejętności:

- a) posługiwania się pojęciami filozoficznymi;
- b) analizowania problemów filozoficznych oraz poglądów i dokonywania ich syntezy;
- c) porównywania i zestawiania ze sobą różnych koncepcji filozoficznych;
- d) pracy z tekstem źródłowym, jego interpretacji;
- e) odnajdywania przesłanek i wyciągania konsekwencji danego rozumowania;
- f) logicznego myślenia;
- g) precyzyjnego formułowania myśli;
- h) wyszukiwania i selekcjonowania informacji;
- i) tworzenia notatek;
- j) korelowania wiedzy filozoficznej z wiedzą zdobytą na innych przedmiotach;
- k) odnoszenia zagadnień filozoficznych do rzeczywistości;
- l) opisu rzeczywistości w kategoriach filozoficznych.

3. Postawa:

- a) twórcze myślenie;
- b) samodzielność;
- c) zaangażowanie i aktywność na zajęciach;
- d) udział w dyskusjach i ćwiczeniach;
- e) postępy w zdobywaniu wiedzy i umiejętności;
- f) kultura i styl wypowiedzi tak ustnej, jak i pisemnej;
- g) przygotowanie do lekcji;
- h) udział w olimpiadzie filozoficznej.

C. Przygotowanie ucznia do zajęć

1. Uczeń ma obowiązek być przygotowanym do każdych zajęć.
2. Powinien prowadzić zeszyt przedmiotowy i mieć go na każdej lekcji. Pisemne prace domowe, jeżeli nauczyciel nie zdecyduje inaczej, powinny być odrabiane w zeszycie przedmiotowym. Podczas lekcji uczeń samodzielnie sporządza notatki.
3. Uczeń powinien być gotowym do przedstawienia nabytej wiedzy i zdobytych umiejętności w formie pisemnej lub ustnej z zakresu materiału obejmującego trzy ostatnie lekcje.

4. Uczeń może być raz nieprzygotowany w ciągu półrocza. Nieprzygotowanie może polegać na braku gotowości do poddania się sprawdzeniu jego bieżących osiągnięć edukacyjnych, braku odrobionej pracy domowej, braku zeszytu.
5. Fakt nieprzygotowania uczeń może zgłosić nauczycielowi tylko na początku lekcji.
6. Zgłoszenie nieprzygotowania do lekcji nie zwalnia od konieczności pisania sprawdzianu lub kartkówki, jeżeli te były zapowiedziane wcześniej.
7. **Podczas sprawdzianu lub kartkówki, a także podczas odpowiedzi ustnej uczeń może korzystać z własnych notatek pod warunkiem, że są one sporządzone własnoręcznie we własnym podpisanym zeszycie.** Prawa tego może pozbawić korzystanie z niedozwolonych form podczas sprawdzania osiągnięć edukacyjnych
8. **Zabronione jest podczas sprawdzania osiągnięć edukacyjnych korzystanie z podpowiedzi, ściągawek oraz urządzeń elektronicznych (telefony, tablety, komputery, etc.) i jakiegokolwiek innych pomocy niż ta, która została przedstawiona w punkcie 7.**
9. Podobnie, w przypadku rozprawki i eseju przygotowywanych w domu niedozwolony jest plagiat (dotyczy to zarówno całości, jak i fragmentów pracy), przedstawianie cudzej twórczości, jako własnej. Dozwolone i wskazane jest w takich pracach odwoływanie się do innych autorów i ich cytowanie, z zastrzeżeniem konieczności właściwego udokumentowania tych odniesień.
10. Rozprawki, eseje, a także niektóre inne prace domowe będą weryfikowane pod kątem wykorzystania sztucznej inteligencji do ich przygotowywania. Jakikolwiek podejrzenie (dowolny test na wykorzystanie AI podczas przygotowania danego tekstu z wynikiem pozytywnym), że powstały one z wykorzystaniem narzędzi do generowania tekstu będzie taką pracą dyskwalifikować – praca będzie wymagała poprawy lub nie zostanie oceniona. Ewidentne ślady użycia AI w pracach domowych mogą skutkować minusem.

II. Zakresy wymagań dla uzyskania poszczególnych ocen z filozofii.

A. Ocena dopuszczający

1. Uczniowie znają:
 - a) podstawowe pojęcia filozoficzne,
 - b) podstawowe tezy poszczególnych koncepcji filozoficznych,
 - c) podstawowe zagadnienia filozoficzne;
2. Uczniowie potrafią z pomocą nauczyciela:
 - a) posługiwać się pojęciami filozoficznymi,
 - b) analizować proste problemy filozoficzne,
 - c) analizować proste teksty filozoficzne,
 - d) konstruować proste rozumowania logiczne;

B. Ocena dostateczny

1. Uczniowie spełniają kryteria na ocenę dopuszczający oraz
2. rozumieją:
 - a) podstawowe pojęcia filozoficzne,
 - b) podstawowe tezy poszczególnych koncepcji filozoficznych,
 - c) podstawowe zagadnienia filozoficzne;
3. potrafią samodzielnie, bądź z niewielkim ukierunkowaniem nauczyciela:
 - a) posługiwać się pojęciami filozoficznymi,
 - b) analizować proste problemy filozoficzne,

- c) konfrontować ze sobą przeciwstawne stanowiska filozoficzne,
- d) analizować i interpretować proste teksty filozoficzne,
- e) konstruować proste rozumowania logiczne.

C. Ocena dobry

1. Uczniowie spełniają kryteria na ocenę dostateczny oraz
2. rozumieją:
 - a) związki problematyki filozoficznej z rzeczywistością,
 - b) powiązania poszczególnych koncepcji filozoficznych;
3. potrafią:
 - a) analizować problemy filozoficzne o średnim stopniu trudności,
 - b) analizować i interpretować teksty filozoficzne,
 - c) dokonywać syntez i uogólnień,
 - d) opisywać rzeczywistość w kategoriach filozoficznych,
 - e) powiązać problematykę filozoficzną z wiedzą z innych dziedzin;
4. dbają o styl i precyzję swoich wypowiedzi;
5. wykazują się zaangażowaniem i aktywnością na zajęciach.

D. Ocena bardzo dobry

1. Uczniowie spełniają kryteria na ocenę dobry oraz
2. rozumieją związki filozofii w jej rozwoju historycznym z rozwojem społeczeństw , nauki i kultury;
3. potrafią:
 - a) swobodnie posługiwać się kategoriami filozoficznymi,
 - b) analizować problemy filozoficzne o wysokim stopniu trudności,
 - c) samodzielnie konstruować argumenty bądź kontrargumenty względem tez i stanowisk filozoficznych,
 - d) precyzyjnie formułować myśli,
 - e) przedstawić zmiany jakie dokonywały się w rozumieniu pojęć filozoficznych,
 - f) znaleźć korelację między koncepcjami filozoficznymi a literaturą oraz innymi dziedzinami sztuki danej epoki,
 - g) zająć własne stanowisko w odniesieniu do diskutowanych problemów i właściwie je uzasadnić;
4. wykazują się:
 - a) twórczym myśleniem,
 - b) samodzielną oceną poszczególnych tez filozoficznych i właściwie ją uzasadniają,
 - c) wysoką kulturą wypowiedzi:
5. opanowali treści i osiągnęli cele kształcenia przewidziane programem nauczania.

E. Ocena celujący

1. Uczniowie spełniają kryteria na ocenę bardzo dobry oraz
2. w pełni opanowali treści i osiągnęli cele kształcenia przewidziane programem nauczania;
3. potrafią:
 - a) prowadzić samodzielnie dociekania filozoficzne, w zakresie przewidzianym program nauczania;
 - b) samodzielnie sięgać do źródeł i opracowań w celu pogłębienia swego rozumienia poszczególnych zjawisk filozoficznych;

- c) swobodnie i kompetentnie posługiwać się wiedzą zdobytą podczas lekcji filozofii do opisu rzeczywistości.
- 4. WARUNKI NIE WYMAGANE NA OCENĘ CELUJĄCY, ale mogące wpłynąć na podwyższenie oceny na ocenę celujący - uczniowie:
 - a) biorą udział w olimpiadzie filozoficznej i mają w niej osiągnięcia;
 - b) samodzielnie prowadzą dociekania filozoficzne, wykraczając poza program nauczania;
 - c) znają przynajmniej w zarysie wybrane przez siebie systemy filozoficzne nie objęte programem nauczania – filozofia średniowieczna, nowożytna i współczesna oraz filozofia spoza naszego kręgu kulturowego;
 - d) uczestniczą w innych formach pozaszkolnego życia filozoficznego.

F. Ocena niedostateczny:

- 1. Uczniowie nie spełniają w sposób zadowalający kryteriów na ocenę dopuszczający oraz
 - 2. nie opanowali wiadomości koniecznych do kontynuowania nauki;
 - 3. nie czynią postępów w przyswajaniu wiadomości i umiejętności przewidzianych na lekcje filozofii, w szczególności nie uzupełniają braków w wykształceniu filozoficznym;
 - 4. są bierni na lekcjach i niesystematyczni;
 - 5. wykazują lekceważący stosunek do lekcji filozofii.
- G. Realizując program nauczania „Spotkania z filozofią” - zakres podstawowy dla liceum i technikum nauczyciel uwzględnia podczas określenia wymagań na poszczególne oceny zakresy treści, zagadnień i pytań zawartych w dokumencie „WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY DO PROGRAMU NAUCZANIA „SPOTKANIA Z FILOZOFIĄ” DLA LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO I TECHNIKUM”, przygotowanym przez autorów programu nauczania, który to dokument stanowi załącznik nr 2.

III. Dostosowanie wymagań do możliwości uczniów.

A. Uczniowie posiadający opinię poradni psychologiczno – pedagogicznej:

- 1. Nauczyciel respektuje zalecenia poradni i dostosowuje zarówno wymagania, jak i ocenianie odpowiednio do dysfunkcji:
 - a) dysleksja:
 - wyraźne pisanie na tablicy terminów filozoficznych, imion filozofów;
 - upewnienie się, że uczeń z dysleksją na bieżąco rozumie zagadnienia poruszane na lekcji;
 - wydłużenie czasu na odpowiedź i napisanie sprawdzianu, jeżeli to konieczne, podział postawionego zadania na części;
 - b) dysortografia:

- nauczyciel nie obniża uczniowi oceny za błędy ortograficzne
- c) dysgrafia:
 - jeżeli nauczyciel nie może odczytać pracy ucznia, prosi go o odczytanie, ewentualnie o odpowiedź ustną.

B. Uczniowie zdolni, ambitni i wykazujący zainteresowanie filozofią

1. Nauczyciel stwarza warunki do rozwijania zainteresowań filozoficznych wykraczających poza program nauczania poprzez:
 - a) wskazanie odpowiedniej literatury i innych źródeł pozwalających pogłębić znajomość filozofii;
 - b) przygotowywanie dodatkowych, nieobowiązkowych zadań;
 - c) konsultacje indywidualne;
 - d) zachętę do wzięcia udziału w olimpiadzie filozoficznej;
 - e) przygotowanie na sprawdzian (oraz do odpowiedzi ustnej) dodatkowego pytania ('na szóstkę');
 - f) dodatkowe zajęcia koła filozoficznego (o ile będzie odpowiednio duża grupa chętnych)

Szczegółowe zasady przygotowania i oceniania wybranych form pracy ucznia podlegających ocenie

I. Filozofia – praca semestralna – zasady przygotowania i oceniania (nieobowiązkowe)

- 1) Termin oddania pracy semestralnej: zależnie od półrocza odpowiednio **30 listopada** oraz **30 kwietnia**.
 - Oddanie pracy po terminie będzie skutkowało niemożliwością otrzymania oceny celującej i możliwe jest tylko w wersji elektronicznej.
- 2) Akceptowane formaty pracy:
 - praca w formacie odt, docx, doc lub rtf przesłana jako załącznik na szkolny adres email nauczyciela – forma **preferowana**;
 - wydruk komputerowy (tylko w przypadku nie przekroczenia terminu oddania);
 - praca napisana ręcznie (tylko w przypadku nie przekroczenia terminu oddania);
- 3) Praca powinna być zwięzła. Brak wymaganego minimum ilości słów. (Oczekuję jednak, że praca nie będzie powierzchowna, ale będzie rzetelnym odniesieniem się do tematu).
- 4) Forma dowolna do wyboru z dwóch: **esej** lub **rozprawka** - niezależnie od wybranego tematu.
- 5) Korzystanie z różnych źródeł
 - a) dozwolone jest korzystanie z wszelkich źródeł, pisanych i niepisanych, w tym także własnego doświadczenia, obserwacji, przy czym należy zachować w stosunku do nich postawę obiektywną.
 - b) zalecane jest sięganie do dzieł filozoficznych i literatury pięknej, a także opracowań wybranych zagadnień filozoficznych lub poglądów filozofów.
 - c) zabronione jest przedstawianie cudzych myśli jako własnych – zabroniony jest plagiat:
 - **bezpośrednie cytaty muszą być ujęte w cudzysłów i opatrzone przypisem**
 - tezy i poglądy zaczerpnięte z źródeł zewnętrznych powinny być sformułowane własnymi słowami i opatrzone przypisem
 - d) **samodzielność prac będzie również weryfikowana pod kątem wykorzystania sztucznej inteligencji do jej sporządzenia (przy pomocy dowolnego testu). W przypadku podejrzenia, że do napisania pracy została wykorzystana sztuczna inteligencja, praca nie zostanie oceniona.**

- 6) Format przypisów (podczas pracy z edytorem tekstu, proszę korzystać z funkcji: Menu > Wstaw > Przypis dolny/końcowy – lub podobnej):
- literatura: Autor, Tytuł, Wydawca, Miejsce i rok wydania, Strona.
 - Internet: [Autor], [Tytuł], Adres internetowy, [Data]
 - film: Reżyser, Tytuł, Rok ukazania się.
 - przypisy mogą zawierać własne uwagi, powinny mieć czytelną numerację i znajdować się albo w stopce strony, albo pod całym tekstem
- 7) Ocenie podlegać będzie:
- praca na temat – zakłada zrozumienie tematu (dokładne przemyślenie tematu, zastanowienie się, o co naprawdę pytam, albo czego oczekuję od Waszej pracy), a dalej:
 - we wstępie dookreślenie celów, jakie chce się osiągnąć w tej pracy (ewentualnie dookreślenie Waszego rozumienia zagadnień i pojęć zawartych w temacie - definicje projektujące!) Dla rozprawki będzie to sformułowanie tezy, której chce się bronić lub udowodnić; dla eseju wskazanie istotnych aspektów tematu, czy problemu zawartego w temacie, które chce się rozważyć;
 - w części właściwej: należy zbudować pewne związki implikacyjne pomiędzy pojęciami i zagadnieniami tematu (w przypadku eseju), argumentacją a tezą (w przypadku rozprawki), korzystać z terminologii filozoficznej;
 - w podsumowaniu należy odpowiedzieć sobie na pytanie, czy założone we wstępie cele pracy zostały zrealizowane
 - jakość argumentacji - argumenty merytoryczne, adekwatne do tematu, poprawnie zbudowane, pozbawione błędów logicznych.
 - umiejętność powoływania się na źródła zewnętrzne (cytowanie, przypisy)
 - utrzymanie względnej kompozycyjnej i stylistycznej spójności wybranej formy pracy.
 - powiązanie merytoryczno-logiczne poszczególnych części pracy.
 - docenione zostaną odwołania do filozofów i opracowań ich koncepcji, a także do literatury pięknej.
 - rażące błędy językowe, stylistyczne, gramatyczne i ortograficzne mogą wpłynąć negatywnie na ocenę.
 - praca niesamodzielna - plagiat - będzie dyskwalifikowana i może stanowić podstawę do wystawienia oceny niedostatecznej lub być pozostawiona bez oceny. (Za elementy plagiatu uznam każde zaczerpnięte z obcego źródła - w tym także z podręcznika - ciągi wyrazowe w liczbie przekraczającej 5 kolejnych słów, które nie zostaną wzięte w cudzysłów i opatrzone przypisem.** Ale również za plagiat uznam skomponowanie fragmentu własnej wypowiedzi wyłącznie z fragmentów obcej wypowiedzi przy zmienionym wyłącznie szyku bądź formie gramatycznej oraz użyciu synonimów i będące równoznaczne znaczeniowo z tekstem/tekstami źródłowym - to znaczy uczeń nie dodaje w danym fragmencie nic od siebie. W tym ostatnim przypadku nie powinno być cudzysłowu, ale oczekuję, że będzie przypis.). **W przypadku podejrzenia, że praca lub jej fragmenty powstała z wykorzystaniem sztucznej inteligencji, praca nie zostanie oceniona.**
- 8) Należy wybrać jeden z tematów zaproponowanych przez nauczyciel na początku półrocza na dane półrocze. Wraz z tematami zostanie udostępniona wstępna bibliografia.
- 9) **Praca semestralna nie jest obowiązkowa.**
- praca semestralna może jednak być wskazana, jako forma poprawy oceny klasyfikacyjnej (zgodnie z podpunktem I. A. 4. c. Przedmiotowego oceniania z filozofii).**

II. Prezentacja „Dyscypliny filozoficzne” - wymagania dotyczące przygotowania i kryteria oceniania (półrocze 1) (obowiązkowa)

A. Przygotowanie prezentacji

Zadaniem jakie stoi przed uczniami jest przygotowanie prezentacji o jednej z dziedzin filozoficznych (oraz historii filozofii). Razem połączone mają dać w miarę pełny obraz filozofii.

Uczniowie będą pracować w grupach optymalnie 4 (maksymalnie 5) osobowych.

Każda grupa wylosuje jedną z dziedzin filozoficznych i opracuje kilka zagadnień z nią związanych i korespondujących z danym tematem lekcji:

temat 1: Filozofia. Dyscypliny filozoficzne.	
Podczas lekcji uczniowie dowiedzą się:	Zadania związane z projektem:
- czym jest filozofia - jaka jest etymologia filozofii - co charakteryzuje pytania filozoficzne i odpowiedzi na nie. - jak dzielił filozofię Arystoteles.	- czym jest dana dziedzina filozoficzna (przedmiot, zakres, istota, podstawowe zagadnienia) - etymologia nazwy dyscypliny - typowe pytania filozoficzne należące do danej dyscypliny
temat 2: Myślenie filozoficzne. Rodzaje myślenia.	
Podczas lekcji uczniowie dowiedzą się:	Zadania związane z projektem:
- co mają ze sobą wspólnego a w czym się różnią: filozofia i światopogląd, ideologia, myślenie potoczne. nauka i religia. - jaka jest relacja między tymi formami myślenia	- w jakiej relacji pozostaje opracowywana dyscyplina do innych dyscyplin filozoficznych (ukazanie powiązań pomiędzy poszczególnymi dyscyplinami filozoficznymi)
temat 3: Definiowanie.	
Podczas lekcji uczniowie dowiedzą się:	Zadania związane z projektem:
- rodzaje i funkcje definicji - błędy spotykane w definicjach	- weryfikacja ustalonej definicji dyscypliny filozoficznej, tak by była pozbawiona omawianych błędów; - ma spełniać warunki: sprawozdawcza, klasyczna, jak najbardziej adekwatna
temat 4: Argumentacja.	
Podczas lekcji uczniowie dowiedzą się:	Zadania związane z projektem:
- jakie są zasady rzetelnej i merytorycznej dyskusji - jakie są rodzaje argumentacji - jakie argumenty są niepożądane (niemerytoryczne)	- sformułowanie rzetelnych i merytorycznych argumentów dlaczego dana dyscyplina jest ważna, jakie znaczenie ma dla filozofii i dla człowieka

Powyższe cztery lekcje pozwolą zebrać i uporządkować materiał niezbędny do przygotowania prezentacji na temat wylosowanej dyscypliny. Przygotowanie prezentacji odbędzie się poza lekcją, a na lekcji 5 projektu –

podsumowującej zostanie ona przedstawiona na forum klasy i omówiona przez jednego z przedstawicieli grupy. Prezentujący mogą dostać dodatkową ocenę, jeżeli ciekawie opowiedzą o swojej dyscyplinie limit czasu 5 minut.

Nauczyciel zachęci przy tym do utrzymania pewnej struktury prezentacji i zaleci wybranie jednej szaty graficznej. W efekcie powinna powstać wspólna prezentacja całej klasy omawiająca kompleksowo najważniejsze dyscypliny filozoficzne.

Proponowana struktura prezentacji:

Slajd 1 - tytułowy – z nazwą dyscypliny filozoficznej i autorami prezentacji

Slajd 2 – podstawowy – definicja, etymologia, można dodać jakąś ciekawostkę na temat danej dziedziny.

Slajd 3 – dopełniający – podstawowe zagadnienia (ok. 3), najważniejsze pytania (ok. 3).

Slajd 4 – wiążący – powiązania z innymi dyscyplinami filozoficznymi

Slajd 5 – przekonujący – argumenty, dlaczego dana dyscyplina jest ważna

Slajd 6 – dokumentujący – źródła zdobytych informacji i ewentualnych ilustracji

Dyscypliny do wylosowania (i porządek prezentowania na lekcji podsumowującej)

1 Ontologia

2 Epistemologia

3 Logika

4 Etyka

5 Estetyka

6 Filozofia społeczna/polityczna

7 Antropologia filozoficzna

8 Historia filozofii

Materiały będą dostępne przede wszystkim online, dlatego w trakcie pracowania nad zadaniami w ramach projektu w czasie lekcji uczniowie będą mogli korzystać z telefonów.

B. Ocena prezentacji

1. Ocena końcowa – ocena prezentacji (ocena dla wszystkich członków grupy):

a) zachowanie zaproponowanej struktury (1 pkt)

b) uwzględnienie w prezentacji wszystkich wymaganych elementów (opracowywanych podczas pracy nad projektem) (1 pkt)

c) poprawność merytoryczna w tym: (6 pkt)

- definicja jak najbardziej adekwatna
- właściwa etymologia
- podstawowe zagadnienia ujęte możliwie jak najbardziej ogólnie oraz faktycznie (przynajmniej dwa z nich) stanowią podstawowe zagadnienia danej dziedziny.
 - można w ramach tych zagadnień wskazać przedmiot i zakres zainteresowań danej dyscypliny
 - stanowiska w ramach danego sporu filozoficznego w danej dziedzinie nie mogą być traktowane jako zagadnienie. Takim zagadnieniem będzie dany spór.
- najważniejsze pytania danej dyscypliny powinny faktycznie należeć do tej dyscypliny
- powiązania danej dyscypliny z innymi, pokazujące ich współzależności, powinny być faktyczne (dające się uzasadnić)
- argumenty przemawiające za tym, że dana dyscyplina jest ważna powinny być rzetelne, pozbawione błędów logicznych i merytorycznych.

d) poprawność formalna (4 pkt)

- definicja powinna spełniać następujące warunki:

- sprawozdawcza
- równościowa
- klasyczna
- najważniejsze pytania powinny spełniać warunki dla określenia ich pytaniami filozoficznymi
- argumenty powinny spełniać odpowiednie warunki formalne dla zastosowanego rodzaju argumentacji.
- źródła powinny być uporządkowane (w tym ewentualnie pogrupowane) i realizować zaproponowany schemat przypisów.
 - wszystkie ilustracje (jeżeli takie są) powinny mieć wskazane źródło i autora (jeżeli da się ustalić) – zgodnie z wymogami prawa.

e) poprawność językowa (2 pkt)

- brak błędów ortograficznych
- brak błędów gramatycznych
- brak błędów frazeologicznych
- brak błędów stylistycznych

f) estetyka wykonania (2 pkt.)

- prezentacja jest przejrzysta, czytelna, przyjemna dla oka, dla slajdów danej prezentacji jest przyjęta jedna szata graficzna.
- prezentacja jest przygotowana według jednego wzoru i w jednej szacie graficznej, którą ustala wszystkie grupy wspólnie

punkty	ocena	punkty	ocena	punkty	ocena	punkty	ocena	punkty	ocena
20	cel	17	bdb-	14	db-	11	dst-	8	dop-
19	bdb+	16	db+	13	dst+	10	dop+	7	ndst+
18	bdb	15	db	12	dst	9	dop	0 – 6	ndst

4. Za prezentację przedstawiciele grupy prezentujący daną dyscyplinę może otrzymać dodatkową ocenę w kategorii odpowiedź ustna (nauczyciel proponuje ocenę, a osoba prezentująca może ją zaakceptować, lub poprosić o jej nie wstawianie).

- prezentacja nie powinna polegać na odczytaniu kolejnych slajdów
- ocenie podlegać będzie rzetelność zebranych informacji
- interesujący sposób przedstawienia danej dyscypliny
- poprawność językowa.
- osoba prezentująca powinna być gotowa na odpowiedzenie na pytania od klasy i nauczyciela (mogą ją w tym wspomóc inni członkowie grupy)

5. Poprawa:

a) nauczyciel może poprosić o poprawę danej prezentacji eliminując ewentualne braki i błędy. Na korektę uczniowie mają 1 tydzień.

b) Ocena z prezentacji może zostać poprawiona (nie będzie to miało jednak znaczenia dla punktu 3d kontraktu i punktu 3 załącznika do Kontraktu). Poprawa nie usuwa starej oceny, ale zmienia jej wagę punktową na 1.

III. Prezentacje z dziedziny etyki i estetyki – przygotowanie oraz przedmiot i zasady oceniania (półrocze 2) (obowiązkowa)

1. Przygotowanie do prezentacji tematu lub zagadnienia z etyki i estetyki:

- a) Forma pracy – praca w grupach – optymalnie 4, maksymalnie 5 osobowych.
 - Najprostszym rozwiązaniem jest tu podzielenie się materiałem i skoordynowanie treści tak, by układała się w jedną spójną całość.
 - Grupa może wspólnie przygotować ćwiczenia lub quiz z tematu dla klasy (będzie to uwzględnione przy wystawianiu ocen dla członków grupy;)
- b) Celem jest opracowanie tematu (obejmującego kilka zagadnień) i przedstawienie go na forum klasy.
 - Do każdego tematu będzie przypisanych kilka zagadnień, które powinny zostać omówione podczas prezentowania tematu.
 - Każda grupa otrzyma jeden temat (w tym przypadku tematy będą przydzielane na bieżąco, odpowiednio do realizacji programu). Grupa zobowiąże się przygotować prezentację na określony termin. Kolejność przydzielanych tematów wg zasady „kto pierwszy, ten lepszy”. Jeżeli nie będzie chętnych grup na dany termin, nauczyciel wylosuje grupę – w tym przypadku musi być obecna przynajmniej połowa grupy, która przyjmie w imieniu grupy zobowiązanie do przygotowania prezentacji na dany termin lub przedstawi istotne okoliczności, które uniemożliwić mogą przygotowanie przez grupę prezentacji w wyznaczonym terminie. Terminy poszczególnych prezentacji – ze względu na liczne powiązania treści (w etyce – ciągłość rozwoju myśli, w estetyce – zależność pewnych zagadnień od znajomości innych) – są nieprzekładalne.
 - Do każdego tematu nauczyciel wskaże kilka wstępnych źródeł oraz będzie dostępny do konsultacji w razie jakichś trudności czy pytań w związku z opracowywanym tematem.
- c) Grupa staje się „ekspertem” od tematu – powinna go kompetentnie i w możliwie ciekawy sposób przedstawić pozostałym uczniom w klasie oraz być gotowa do odpowiedzi na pytania związane z tym tematem. Każdy członek grupy powinien czynnie uczestniczyć w ustnym przedstawieniu tematu – ta **ustna prezentacja będzie przedmiotem oceny z tego zadania.**
- d) jeżeli grupa nie przygotowuje tematu na wyznaczony termin, a zostanie do tego zobowiązana, jej członkowie otrzymają minusy. Grupie przepada temat, który zostanie przedstawiony przez nauczyciela i cała ewentualna praca włożona w przygotowanie prezentacji nie zostanie nagrodzona.
- e) **Ze względu na to, że zagadnienia i tematy do przygotowania z tego zakresu nie dają się łatwo ustandaryzować w przypadku tych prezentacji, sama prezentacja przygotowana z pomocą narzędzi multimedialnych i narzędzi informatycznych nie będzie podlegać ocenie.** Nie ma żadnej wymaganej struktury takiej prezentacji, a nawet można takiej prezentacji nie przygotowywać. Jednak jako pomoc przy prezentowaniu tematu lub zagadnienia zwykle bywa bardzo użyteczna.
- f) forma prezentacji może być dowolna najlepiej zróżnicowana i wciągająca do czynnego uczestnictwa pozostałych uczniów; mogą być ćwiczenia, dyskusja, quizy, elementy multimedialne.
- g) czas na przedstawienie tematu dla grupy: 15-20 minut

2. Ocena prezentacji:

- a) oceny za wypowiedź będą ustalane indywidualnie. Na ocenę wypowiedzi ucznia nie będzie miała wpływu jakość wypowiedzi pozostałych członków grupy.
- b) podczas prezentowania zagadnienia uczeń może korzystać z prezentacji multimedialnej, notatek (w zeszytach, na kartce, w telefonie). Nie powinien jednak ich po prostu czytać – zob. podpunkt g.
- c) osoby które, należą do grupy, ale nie będą czynnie uczestniczyć w prezentacji tematu, zostaną odpytane z tego tematu
- d) osoby z grupy nieobecne na lekcji podczas prezentowania danego zagadnienia będą mogły zaprezentować przygotowaną przez siebie część na następnych zajęciach. W przypadku, gdy tego nie zrobią, zostaną odpytane z całego tematu.
- e) Ocena wypowiedzi ucznia w ramach prezentacji będzie zależeć od:
 - rzetelności zgromadzonych informacji.
 - kompletności wiedzy z zakresu danego tematu i poszczególnych zagadnień.
 - właściwego posługiwania się terminologią filozoficzną
 - spójności i zwięzłości wypowiedzi.
 - kompetentnych odpowiedzi na pytania związane z opracowanym zagadnieniem
- f) Na ocenę mogą wpłynąć pozytywnie:
 - elementy angażujące uwagę klasy (pytania do klasy, a także – już w odniesieniu do całej grupy – związane z tematem ćwiczenia dla klasy, quizy)
 - oryginalne podejście do tematu / zagadnienia
 - odniesienie omawianych treści do rzeczywistości w której żyjemy.
 - odniesienie omawianych treści do elementów kultury czy historii.
- g) Na ocenę wpłyną negatywnie:
 - **odczytanie slajdów lub odczytanie notatek zamiast omówienia zagadnienia: w tym przypadku ocena to nie więcej niż dostateczny.**
 - błędy merytoryczne
 - brak istotnych treści w ramach zagadnienia
 - brak odpowiedzi lub błędne odpowiedzi na pytania związane z prezentowanym zagadnieniem.

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY DO PROGRAMU NAUCZANIA „SPOTKANIA Z FILOZOFIĄ” DLA LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO I TECHNIKUM

Wymagania na ocenę wyższą obejmują również wymagania na ocenę niższą. Uczeń spełnia wszystkie wymagania niezbędne do uzyskania stopnia niższego, a ponadto:

Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
1. Czym jest filozofia? Definicja i działy filozofii	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pochodzenie nazwy „filozofia” • wymienia dziedziny filozofii 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia pytania filozoficzne od innych rodzajów pytań 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zagadnienie bezinteresowności poznania filozoficznego 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady sformułowanych w historii filozofii dylematów filozoficznych 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie formułuje pytania filozoficzne • proponuje własne wyjaśnienie zagadnienia bezinteresowności poznania • bierze udział w dyskusji na temat znaczenia filozofii w życiu człowieka

2. Myślenie filozoficzne, potoczne, naukowe. Rodzaje myślenia	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: <i>światopogląd, myślenie potoczne, ideologia, myślenie mityczne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między filozofią a religią, sztuką i nauką 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zjawisko konformizmu poznawczego • przytacza argumenty przeciw „czystemu myśleniu” 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje powiązania filozofii i innych dziedzin życia człowieka • wskazuje na współczesne przykłady obecności myślenia mitycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedź piętnującą lenistwo intelektualne
3. Czy słowa coś znaczą? Elementy logicznej analizy wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje funkcje wypowiedzi • wyjaśnia terminy: <i>zdanie w sensie logicznym, sugestia, truizm, wypowiedź mętna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje przyczyny niejasności wypowiedzi • wyjaśnia podział na zdania syntetyczne i analityczne 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady wypowiedzi zawierających sugestie i krytycznie je analizuje 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady – inne niż omówione w podręczniku lub na lekcji – funkcji wypowiedzi • przekształca wypowiedzi mętne w zdania w sensie logicznym 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje własne przykłady zdań analitycznych i syntetycznych (zarówno prawdziwych, jak i fałszywych) • tworzy przykłady zadań zawierających paradoksy
4. Co jest czym? Definiowanie	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia definicje sprawozdawcze i projektujące • charakteryzuje budowę definicji klasycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia błędy definicji sprawozdawczych 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje filozoficzną i praktyczną wartość definiowania 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje problemy związane z formułowaniem definicji realnych • podaje własne przykłady poszczególnych typów błędów w definiowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa i koryguje błędy zawarte w definicjach • świadomie tworzy definicje zawierające błędy i poddaje je dyskusji

5. Jak wyrazić i uzasadnić swoje przekonania? Argumentacja i dyskusja jako narzędzia filozoficzne	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i omawia podane w podręczniku rodzaje argumentacji podaje cechy dobrej dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje warunki akceptowalności omówionych argumentacji 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje krytyki argumentacji nieracjonalnej i nieuczciwej 	<ul style="list-style-type: none"> podaje inne niż omówione w podręczniku lub na lekcji rodzaje argumentacji, zarówno uczciwej, jak i nieuczciwej podaje przykłady wypowiedzi, które mogą zostać ocenione jako argumenty poprawne lub niepoprawne 	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w dyskusji merytorycznej proponuje zagadnienia do dyskusji
Powtórzenie wiadomości z rozdziału I	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia podstawowe pojęcia związane z myśleniem filozoficznym 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady zagadnień z zakresu poszczególnych dziedzin filozofii 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zróżnicowanie źródeł ludzkiej wiedzy 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia relacje między historycznymi i kulturowymi źródłami filozofii konstruuje własne przykłady poszczególnych typów argumentacji 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje etyczne racje na rzecz racjonalnego argumentowania
6. Czy światem rządzą zasady? <i>Arché</i> i początki filozofii	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia określenie „filozofowie przyrody” 	<ul style="list-style-type: none"> omawia koncepcje <i>arché</i> u filozofów jońskich i Pitagorasa 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje społeczny, kulturowy i geograficzny kontekst kształtowania się pierwszych koncepcji filozoficznych podaje różne rozumienia wyrazów „natura” i „przyroda” 	<ul style="list-style-type: none"> podaje argumenty na rzecz własnego rozumienia <i>arché</i> 	<ul style="list-style-type: none"> bierze udział w dyskusji na temat zasadności poszukiwania <i>arché</i>

7. Lepsza jest zmienność czy stałość? Heraklit kontra Parmenides	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia koncepcje <i>arché</i> w filozofii Heraklita i Parmenidesa 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na cechy bytu i niebytu w koncepcji Parmenidesa • zestawia koncepcję procesualizmu Whiteheada z koncepcją wariabilizmu Heraklita 	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza metodę redukcji do absurdu i omawia „paradoks strzały” • wskazuje na wątki myśli Heraklita i Parmenidesa w filozofii Empedoklesa 	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza przykłady zastosowania koncepcji wariabilizmu i statyzmu w myśleniu codziennym 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedź będącą apologią koncepcji wariabilizmu lub statyzmu • bierze udział w dyskusji na temat przewagi jednego ze źródeł poznania: doświadczenia lub rozumu
8. Świat składa się z atomów. Grecy i początki nauki	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy koncepcji atomizmu u Demokryta 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia różnice w pojmowaniu bytu przez Leucypa i eleatów 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza losy koncepcji atomistycznej w filozofii i nauce • wskazuje cechy metody empirycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje rozumienie atomu u Demokryta, w nauce nowożytnej i współczesnej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozważa kwestię wolności woli w świecie zdeterminowanym przez atomy
9. Czy można poznać świat? Metoda Sokratesa i idealizm Platona	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia określenia: <i>wiedza subiektywna</i> i <i>wiedza obiektywna</i> • określa cechy metody majeutycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia platońską krytykę postrzegania zmysłowego • wyjaśnia platońskie rozróżnienie na świat idei i świat rzeczy 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje proces anamnezy jako podstawę platońskiej teorii poznania 	<ul style="list-style-type: none"> • rekonstruuje polityczne przemiany w Atenach w V/IV w. p.n.e. jako tło dla filozofii Platona • wykazuje przekształcenia platońskiej teorii poznania względem filozofii Sokratesa 	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza rozmowę na dowolny temat za pomocą metody majeutycznej

<p>10. Jak poznawać świat różnorodnych rzeczy? Realizm metafizyczny Arystotelesa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje koncepcję realizmu metafizycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia arystotelesowską krytykę teorii idei • wskazuje na Arystotelesa jako na myśliciela łączącego wiedzę filozoficzną i naukową 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje dualizm jako koncepcję filozoficzną • wymienia rodzaje przyczyn i określa koncepcję celowości natury 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między myślą Platona a Arystotelesa w kwestii teorii wiedzy i metafizyki • uzasadnia występowanie różnych dualizmów w systemie Arystotelesa 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje argumenty przeciw koncepcji celowości natury • omawia rodzaje przyczyn na przykładach innych niż omawiane w podręczniku i na lekcji
<p>11. Ile waży wiedza? Filozofia a nauka nowożytna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje materializm jako pogląd ontologiczny na tle innych koncepcji 	<ul style="list-style-type: none"> • rekonstruuje przemiany pojęcia materii w filozofii i nauce nowożytnej • opisuje założenia i problemy materializmu mechanistycznego i naturalistycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia postulaty empiryzmu i opisuje koncepcję idoli Bacona • wskazuje na różnice między dedukcją a indukcją w dochodzeniu do wiedzy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między organiczną a mechaniczną wizją świata i społeczeństwa • omawia baconowskie typy idoli i podaje współczesne egzemplifikacje 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedź na temat skutków stosowania metody naukowej w różnych dziedzinach życia • podaje inne niż omówione w podręczniku i na lekcji przykłady rozumowania dedukcyjnego i indukcyjnego

12. Czy filozofia to tylko przypisy do Platona? Idealizm platoński w późniejszych epokach	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje idealizm jako system filozoficzny 	<ul style="list-style-type: none"> • rekonstruuje racjonalistyczne wątki w filozofii Kartezjusza 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia napięcie między wątpieniem a poszukiwaniem pewności w koncepcji Kartezjusza • wyjaśnia stwierdzenie Berkeleya „Istnieć to być postrzeganym” na tle jego poglądów • przedstawia koncepcję rozwoju Ducha Absolutnego u Hegla i jego fazy 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje syntezy rozwoju idealizmu w filozofii nowożytnej • samodzielnie interpretuje stwierdzenie Berkeleya „Istnieć to być postrzeganym” w odniesieniu do wybranych przemian kultury współczesnej 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedź na temat przemian wybranego elementu życia społecznego, które odnoszą się do faz rozwoju Ducha Absolutnego
13. Czy w ogóle możemy coś wiedzieć? Sceptycyzm, czyli o wątpieniu	<ul style="list-style-type: none"> • określa tło powstania filozofii sceptycznej • zestawia poglądy sceptyków oraz Platona i Arystotelesa na naturę poznania 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje „postawę sceptyczną” Pyrrona i Sekstusa Empiryka oraz porównuje ją ze sceptycyzmem Montaigne’a 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sceptyczną krytykę wnioskowania logicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie podaje przykłady krytycznych sądów na temat możliwości poznania zmysłowego, empirycznego i racjonalnego • wskazuje na związek sceptycznej teorii poznania i etyki 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedź porównującą sceptycyzm Kartezjusza i Montaigne’a

Powtórzenie wiadomości z rozdziału II	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje przemiany poglądów w kwestii poszukiwania <i>arché</i> przez filozofów starożytnych • porównuje typy idealizmów 	<ul style="list-style-type: none"> • zestawia idealizm, realizm i sceptycyzm jako koncepcje ontologiczne i teoriopoznawcze 	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza krytykę poglądów Demokryta z perspektywy filozofii Platona 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie wczesnych filozofów greckich dla rozwoju wielkich systemów filozoficznych Platona i Arystotelesa • wskazuje wątki idealistyczne, realistyczne i sceptyczne obecne we współczesnej kulturze 	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza krytykę poglądów Platona z perspektywy filozofii Demokryta
14. Wiedza o człowieku. Zwrot etyczny w filozofii starożytnej	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje podział duszy w filozofii platońskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje koncepcje intelektualizmu etycznego Sokratesa i jego przemiany u Platona 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie sokratejskich haseł „poznaj samego siebie” oraz „wiem, że nic nie wiem” na tle wiedzy uzyskanej z poprzednich części podręcznika, szczególnie filozofii jońskiej i sceptycyzmu 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje inne niż omówione w podręczniku i na lekcji przykłady absolutyzmu moralnego • formułuje wypowiedź o znaczeniu obrazu śmierci Sokratesa dla filozofii platońskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie tworzy wypowiedź na temat „Dlaczego ludzie czynią zło?”

15. Gdzie znajduje się złoty środek? Szczęśliwe życie według Arystotelesa	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia koncepcję eudajmonizmu • charakteryzuje podział dóbr w etyce Arystotelesa 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje warunki cnotliwego życia w koncepcji Arystotelesa i wymienia rodzaje cnót 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zasadę „złotego środka” jako podstawę cnót etycznych • podaje przykłady użycia wyrazów „szczęście” i „dobro” zaczerpnięte ze współczesnego życia społecznego 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje różnicę w pojmowaniu dobra przez Platona i Arystotelesa 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, dlaczego tylko działania dobrowolne są podstawą do formułowania ocen etycznych
16. Przyjemność czy spokój? Filozofia życia według epikurejczyków i stoików	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje etykę hedonistyczną na tle koncepcji filozoficznych Epikura • rozróżnia rodzaje przyjemności w etyce hedonistycznej • wymienia typy dzielności według stoików 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje lęków – przeszkód na drodze do szczęścia • wskazuje następców etyki epikurejskiej i stoickiej 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia stoicką koncepcję szczęścia i zestawia ją z koncepcją epikurejską • przedstawia warunki apatii jako stanu duchowej równowagi 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje możliwe negatywne konsekwencje stanu apatii w rozumieniu stoików 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedź na temat relacji między spokojem a szczęściem • inicjuje dyskusję na temat sensu cierpienia

Powtórzenie wiadomości z rozdziału III	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne nurty etyki starożytnej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia różnice i podobieństwa między etyką Arystotelesa i stoików 	<ul style="list-style-type: none"> omawia w wybranych koncepcjach etycznych prowadzące do nieszczęśliwego życia 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje poglądy na udział emocji i rozumu w życiu człowieka w wybranych koncepcjach etycznych wykazuje i opisuje różnice etyczne między konsekwencjalizmem a deontologizmem oraz ich następstwa 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedź na temat ograniczeń absolutyzmu moralnego jako koncepcji etycznej
17. Co to znaczy, że coś ma wartość? Wprowadzenie do aksjologii	<ul style="list-style-type: none"> omawia zakres aksjologii jako działu filozofii wymienia sposoby istnienia wartości 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia ogólną definicję wartości i podział na wartości pozytywne i negatywne oraz wartości deklarowane i realizowane 	<ul style="list-style-type: none"> przycacza poglądy Schelera i Ingardena na hierarchię wartości omawia poglądy na temat celowości wartości 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady hierarchii wartości, które funkcjonują w jego otoczeniu lub w społeczeństwie przycacza sposoby rozumienia wyrażenia „wartość” z dziedzin wiedzy innych niż filozofia 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedź, w której argumentuje za relatywizmem lub absolutyzmem aksjologicznym

18. Co możemy wiedzieć o bogach? Filozofia a religia	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dogmat</i>, <i>antropomorfizm</i>, <i>panteizm</i>, <i>ateizm</i>, <i>deizm</i> • omawia krytykę politeizmu w filozofii Platona i Arystotelesa 	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza argumenty za istnieniem Boga według Tomasza z Akwinu • określa związek między filozofią Platona i Arystotelesa a filozofią myślicieli chrześcijańskich (Augustyn Aureliusz i Tomasz z Akwinu) 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia poglądy na naturę Boga w koncepcjach Kartezjusza, Berkeleyya i Kanta • opisuje relacje między politeizmem, monoteizmem oraz panteizmem 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia różnorodność związków między religią a filozofią • dokonuje próby krytyki argumentów na istnienie Boga przedstawionych przez Tomasza z Akwinu 	<ul style="list-style-type: none"> • bierze udział w dyskusji na temat znaczenia religii w życiu człowieka
19. Czy piękno jest w oku patrzącego? Narodziny estetyki	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>estetyka</i>, <i>kalokagatia</i> • omawia koncepcję piękna według Platona i Plotyna 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia argumenty na rzecz koncepcji piękna obiektywnego • przedstawia argumenty na rzecz koncepcji piękna subiektywnego 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na teorię estetyczną Kanta jako sposób pogodzenia koncepcji piękna subiektywnego i obiektywnego 	<ul style="list-style-type: none"> • określa rolę myślenia matematycznego w koncepcji piękna obiektywnego • podaje przykłady dzieł artystycznych, które zrywają z Wielką Teorią Piękną i podkreślają rolę indywidualnego geniuszu artysty 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje i uzasadnia swoje stanowisko w sporze między obiektywnym a subiektywnym

20. Czy to jest sztuka? Pojęcie sztuki na przestrzeni wieków	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozumienie sztuki jako <i>téchnē</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sztuka maniczna, sztuki wyzwolone, sztuki mechaniczne, sztuki piękne, katharsis, mimesis, performance, happening, sztuka abstrakcyjna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia platońskie zarzuty wobec sztuki • rekonstruuje koncepcję sztuki w filozofii Arystotelesa 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia dylematy filozoficzne związane z umiejscowieniem poezji wśród innych sztuk • podaje argumenty myślicieli nowożytnych na rzecz zaliczenia dzieła artysty w ramy sztuki • podaje argumenty sformułowane w ramach awangardy z pierwszej poł. XX w. kwestionujące sposoby uznawania dzieła artysty za dzieło sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • argumentuje na rzecz wybranej przez siebie koncepcji sztuki • podaje i analizuje inne niż zawarte w podręczniku przykłady dzieł, które mogą reprezentować omówione koncepcje sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • bierze udział w dyskusji na temat dzieł, dzięki którym współczesny człowiek przeżywa <i>katharsis</i>
Powtórzenie wiadomości z rozdziału IV	<ul style="list-style-type: none"> • omawia podstawowe kryteria wartościowania • charakteryzuje relacje między filozofią a religią 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza spór między subiektywistami a obiektywistami w kwestii piękna 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje koncepcję sztuki według Arystotelesa z ujęciem innych filozofów 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na związek estetyki z innymi dziedzinami życia w koncepcjach wybranych filozofów • dokonuje oceny dzieła sztuki z perspektywy wybranej koncepcji filozoficznej 	<ul style="list-style-type: none"> • argumentuje na rzecz istnienia lub nieistnienia boga